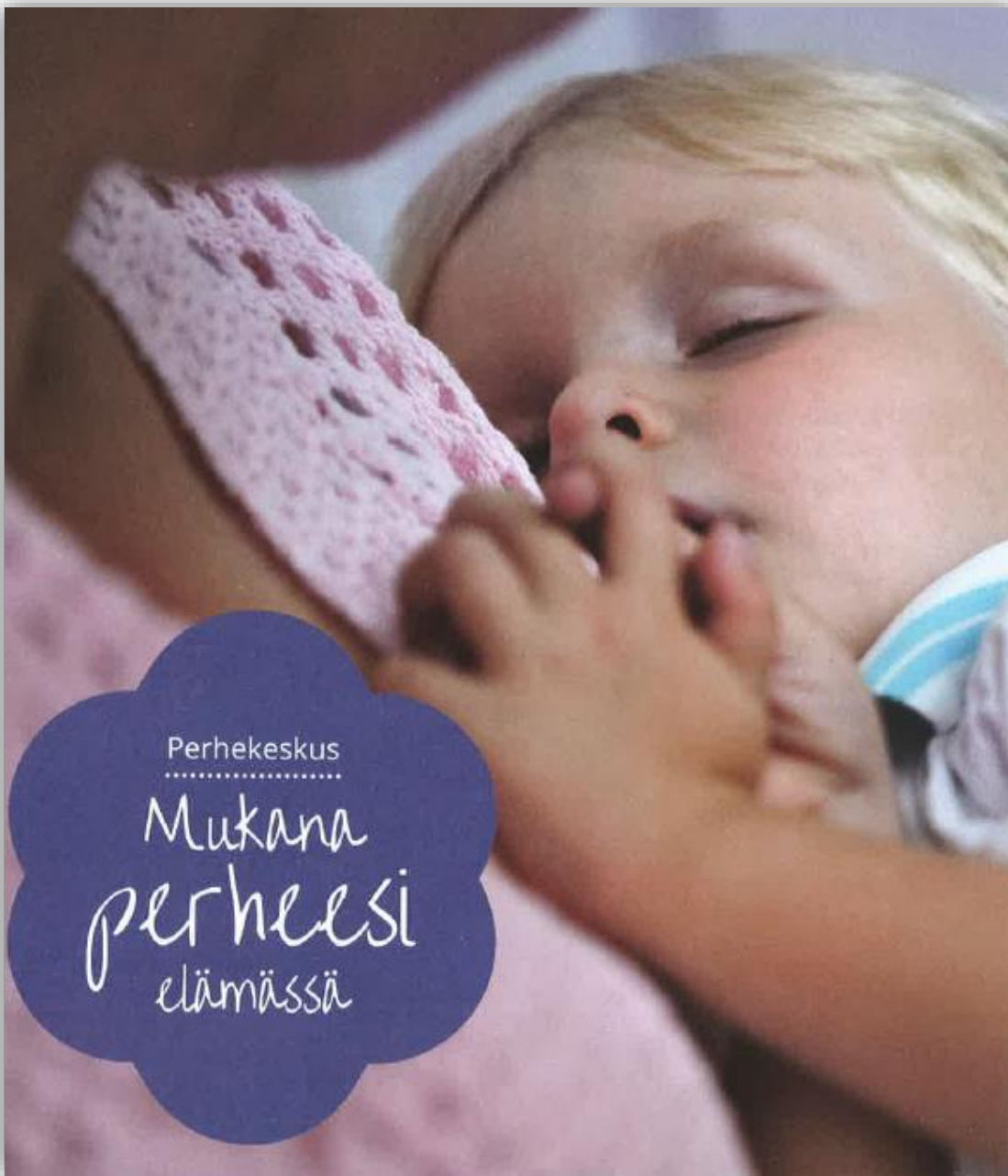

Lapsi- ja
perhepalveluiden
muutosohjelma

HALLITUKSEN
KÄRKIHANKE

Maakunnallinen perhekeskustoimintamallin rakenne - Etelä-Savo

Kuva on valtakunnallisesta perhekeskusesitteestä, jonka on koontanut Sosiaali- ja terveysministeriö, Opetus- ja kulttuuriministeriö ja Terveystieteiden tutkimuskeskus.

Alkusanat

Perhekeskustoimintamallin kokoamiseen on käytetty aineistoa valtakunnallisesta perhekeskustoiminnan kehittämisestä, erityisesti palvelukokonaisuuteen ja perhekeskuksen tehtäviin liittyen (LAPE, THL, STM, OKM). Valtakunnallinen perhekeskusopas julkaistaan myöhemmin. Etelä-Savon maakuntaa yhteisessä kehittämistyössä ovat edustaneet LAPE Etelä-Savo muutosagentti Katja Saukkonen ja hankepäällikkö Mari Tuomainen.

Etelä-Savon perhekeskustoimintamalli sisältää erityisesti LAPE Etelä Savo kehittämistyössä koottuja ja määriteltyjä kokonaisuuksia, erityisesti kohtaamispaikka ja niiden tehtävät osuudessa sekä perhekeskustoiminnan rakenne. Tässä määrittelytyössä on ollut mukana eri alojen ja eri tahojen ammattilaisia, perheitä ja maakunnallisen johtoryhmän jäseniä. Kehittämistyötä on koordinoitu LAPE Etelä-Savo hankekoordinaattoreiden toimesta. Perhekeskustoimintamalli on käsitelty maakunnallisesta lasten, nuorten ja perheiden johtoryhmässä ja perhekeskustoiminta on pohjana maakunnan järjestämissuunnitelmaluonnoksessa.

Nyt julkaistavaan perhekeskustoiminnan rakenteeseen voi tulla vielä tarkennuksia syksyn valtakunnallisen ja maakunnallisen kehittämistyön tuloksena. Perhekeskustoiminnan sisältöä ja sovittuja toimintamalleja pilotoidaan vielä ja ne tullaan lisäämään esitykseen vuoden 2018 lopulla (LAPE-hankkeen päättyessä). Tämän yhteenvedon on koonnut LAPE Etelä-Savon muutosagentti Katja Saukkonen.

Keskeiset käsitteet Etelä-Savon mallissa

Perhekeskus

Maakunnallinen perhekeskus sisältää palveluverkoston kaikki tai lähes kaikki lasten ja perheiden palvelut. Maakunnan alueella on kolme perhekeskusta (Mikkeli, Savonlinna, Pieksämäki). Perhekeskuksen palveluja voidaan tarjota eri toimipisteissä tai etäyhteyksiä/ sähköisiä palveluja hyödyntäen lähellä perheiden arkea. Tavoitteena on palveluiden helppo saatavuus.

Palveluverkko

Palveluverkko on yhdessä sovittu rakenne, jonka mukaisesti lasten, nuorten ja perheiden palvelut toteutetaan maakunnassa. Palveluverkon suunnittelulla varmistetaan palveluiden saatavuus ja saavutettavuus, fyysiset toimipisteet sekä mahdolliset sähköiset palvelut. Tässä perhekeskustoimintamallissa on keskitytty erityisesti palveluverkon toimipisteisiin, organisointiin, siihen sisältyviin toimintaan ja palveluihin sekä niiden integrointiin, verkoston koordinointiin ja johtamiseen.

Palvelukokonaisuus

Palvelukokonaisuus on lasten ja nuorten palveluja tarjoavien eri toimijoiden (sote, kunta, järjestöt, seurakunnat yksityiset) yhteen koottu, koordinoitu ja johdettu palveluiden verkosto, jossa on yhteen sovitettu palveluiden toteuttajien palvelut, oma rooli ja vastuu koko palvelukokonaisuudessa. Palvelukokonaisuutta suunnitellaan ja tarjotaan yhtenä kokonaisuutena.

Avoin kohtaamispaikka

Etelä-Savoon perustetaan yhteisöllisiä avoimia kohtaamispaikkoja, vähintään yksi joka kuntaan. Kohtaamispaikka on sekä fyysinen paikka että toimijoiden yhteistyöverkosto, jossa tarjotaan eri toimijoiden yhteistyönä avointa toimintaa, vertaistukea, varhaista tukea ja palveluja mahdollisimman helposti saavuttaen. Paikallista toimintaa koordinoidaan perheneuoverkoston kautta. Perheille kohtaamispaikka tarjoaa mahdollisuutta osallistua, saada ohjausta, neuvontaa ja tukea ja palveluja mahdollisimman helposti. Nuorten avoimina kohtaamispaikkoina Etelä-Savossa toimivat nuorten ohjaamot ja nuorisotilat.

Perheneuoverkosto

Perheneuoverkosto on eri toimijoiden sovittu ja suunniteltu paikallinen sekä maakunnallinen yhteistyöverkosto, johon kuuluu kunnan, soten, järjestöjen ja seurakunnan edustajia. Perheneuoverkoston nimettyjen työntekijöiden tehtäviin kuuluu tarjota perheille ohjausta, neuvontaa ja tukea arjen kysymyksissä sekä varmistaa perheille oikeanlaisen tuki- ja palvelukokonaisuuden tarjoaminen. Perheneuvo tarjoaa yhden yhteydenottokanavan perheille koko verkostoon (kohtaamispaikka, puhelimitse, sähköisesti) sekä yhteen sovittaa perheiden ja lapsille suunnatun avoimen toiminnan, vertaistukiryhmät sekä perhelähtöisen tiedottamisen.

1. Perhekeskustoiminnan lähtökohdat ja periaatteet

Perhekeskustoiminnan lähtökohdaksi on hyvinvoiva lapsi, nuori ja perhe. Hyvinvoiva lapsi oppii ja kasvaa sekä hyvinvoivassa perheessä on sujuva arki. Jokainen lapsi ja nuori tarvitsee ympärilleen välittäviä aikuisia.

Perhekeskustoiminnan toteutus perustuu YK:n lapsen oikeuksien noudattamiseen sekä lapsi-, nuori- ja perheystävälliseen toimintakulttuuriin. Toiminnan peruslähtökohdaksi ovat perheiden aito kohtaaminen ja heidän yksilöllisten tarpeiden huomioiminen. Perhe huomioidaan yhtenä kokonaisuutena lasten ja vanhempien tilanne huomioiden ja muistaen että useat aikuiset ovat vanhempia. Perhekeskustoiminnassa perheet otetaan aktiivisesti mukaan sekä mahdollistetaan vapaaehtoisuuteen pohjautuva kansalaislähtöinen toiminta.

Palveluverkoston päätavoite on painopisteen siirtäminen varhaiseen tukeen, jota toteutetaan vahvistamalla avointa toimintaa ja tukea oikea-aikaisesti lapsen, nuoren ja perheen luonnolliseen arkiympäristöön. Perhekeskustoiminnassa perustetaan fyysisinä tiloina yhteisöllisiä kohtaamispaikkoja ja perhekeskuksia. Perhekeskustoiminnassa lapsille, nuorille ja perheille suunnattu toiminta ja palvelut toteutetaan yhdessä. Mukana ovat perheet, kunta, sosiaali- ja terveystieteiden palvelut, järjestöt, seurakunnat ja yritykset. Maakunnallista perhekeskustoimintaa koordinoidaan ja johdetaan. Palveluja ja niiden johtamista yhteen sovitettamalla tavoitellaan kustannustehokkaita ja laadukkaita palveluja. Maakunnallisesta työstä osallistutaan valtakunnalliseen perhekeskustoiminnan kehittämiseen. Valtakunnallisessa työskentelyssä kootaan perhekeskusopasta ja työskennellään kaikkien maakuntien kanssa yhdessä.

1.1. Mistä on kyse perhekeskustoiminnassa?

Maakunnallisessa perhekeskustoiminnassa lähdetään perheiden voimavarojen vahvistamisesta, tarjotaan varhaista tukea sekä järjestetään sujuvia, helposti saavutettavia sekä eri toimijoiden yhteen sovitettuja palveluja.

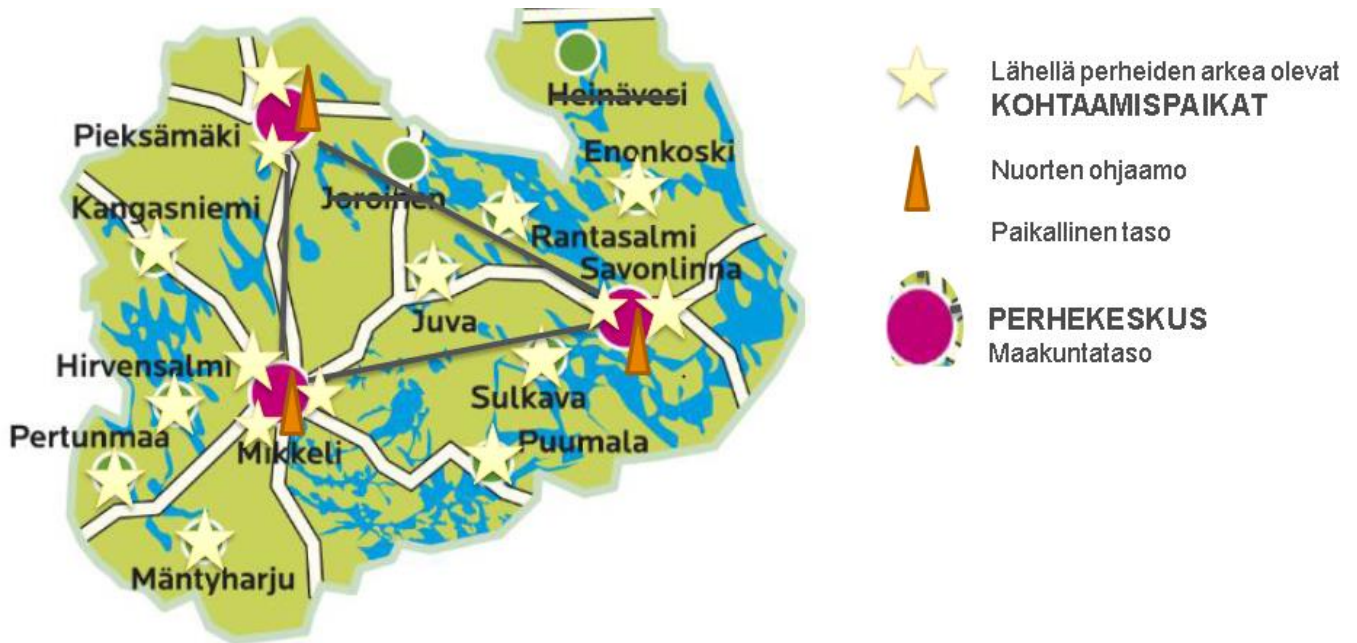
Maakunnallisessa perhekeskustoiminnassa

- verkostoidaan perheiden tarpeita vastaava avoin toiminta, varhainen tuki ja palvelut yhteen sovitetuksi toimivaksi kokonaisuudeksi
- perustetaan yhteisöllisiä kohtaamispaikkoja ja alueellisesti toimivia perhekeskuksia
- otetaan lapset, nuoret ja perheet mukaan toimintaa ja palveluja kehittämään ja arvioimaan
- vahvistetaan lapsi- ja perheystävällistä toimintakulttuuria ja sen mukaisia toimintatapoja
- yhteen sovitetaan kaikkien lasten, nuorten ja perheiden kanssa toimivien (kunta, soti, järjestöt, seurakunta, yksityiset) toiminta, resurssit ja palvelut perhelähtöiseksi kokonaisuudeksi
- sovitaan tarvittavista yhteistyörakenteista ja käytännöistä perhelähtöisten integroitujen palvelujen tarjoamiseksi
- yhteistyötä koordinoidaan ja johdetaan maakunnallisesti

2. Toiminnan rakenne ja organisointi

2.1. Perhekeskusten ja avoimien kohtaamispaikkojen fyysisten tilojen asemoituminen

Maakuntaan perustettavat perhekeskukset kokoavat yhteen lasten, nuorten ja perheiden palveluiden osaamista ja mahdollistavat soti-integroidut palvelut. Perheille on tarjolla heidän tarpeitaan vastaava palvelukokonaisuus saman katon alta ja jalkautuen lasten ja nuorten arkiympäristöön. Etelä-Savoon perustetaan kolme perhekeskusta ja niihin liittyvää alueellista verkostoa. Yhteisöllisiä kohtaamispaikkoja perustetaan vähintään yksi joka kuntaan. Nuorten ohjaamotiloja sijaitsee maakunnan suurimmissa kaupungeissa Mikkelissä, Savonlinnassa ja Pieksämäellä. Maakunnan sosiaali- ja terveystieteiden palvelut vastaavat perhekeskusten tiloista ja kunnat avointen kohtaamispaikkojen tiloista. Perhekeskustoimintaan liittyvien fyysisten tilojen sijoittuminen maakunnan alueella on seuraava

2.2. Avoimet yhteisölliset kohtaamispaikat perheille ja nuorille

Avoimet yhteisölliset kohtaamispaikat mahdollistavat perheiden omaehtoisen kokoontumisen ja tukea arjen erilaisiin elämäntilanteisiin. Kohtaamispaikkatilat mahdollistavat eri toimijoiden yhdessä toteutetun perheille suunnatun toiminnan ja sitä kautta saa yhteyden laaja-alaiseen palveluverkoston. Maakunnallisessa perhekeskustoiminnassa määritellään avoimet kohtaamispaikat perheille ja nuorten omat tilat. Kunnan alueella sijaitsevista kohtaamispaikoista ja niiden toiminnasta kootaan yhtenäinen ja toiminnoiltaan yhteen sovitettu verkosto. Kohtaamispaikkojen tulee sijaita lähellä perheitä hyvien kulkuyhteyksien päässä.

Esimerkkikuva eri kohtaamispaikoista ja eri toimijoiden toiminnoista koostuvasta paikallisesta kohtaamispaikkaverkostosta

Perheille suunnatuissa kohtaamispaikkojen verkostoon on hyvä sopia keskus, joka on kunnan ylläpitämä ja sen toiminta sisältää laajasti perheiden ja eri toimijoiden yhdessä sovittuja toimintoja ja palveluja.

Keskuskohtaamispaikan tulee sijaita keskeisellä paikalla ja hyvien kulkuyhteyksien päässä helposti saavutettavissa. Keskuskohtaamispaikasta löytyy (toiminnot suosituksia ja esimerkkejä)

- avointa toimintaa: avoin varhaiskasvatus, kahvilatoimintaa, kerhoja, vapaaehtoistyön mahdollisuuden, perheiden vapaan kohtaamisen
- vertaistukea: teemallisia ryhmiä, sovittuja porukoita, teemakahvila, suljetut ryhmät
- varhainen tuki: lastenhoito, kotipalvelu, tukea vanhemmuuteen ja parisuhteeseen, eroauttaminen
- perheneuvoverkoston kotipesä: perheille suora yhteydenottomahdollisuus (yksi numero ja sähköinen yhteydenotto)
- palvelut: tapaamiset ilman ajanvarausta, vastaanotto, ryhmämuotoiset palvelut esim. perhevalmennus

Perheiden kohtaamispaikkoja voi olla erilaisia ja osa niistä sisältää vain osan yllä mainituista toiminnoista ja palveluista. Kohtaamispaikkaverkoston toiminnassa ja tilojen sijainnissa tulee huomioida perheiden luonnolliset kasvu- ja asiointiympäristöt. Perheille tulee tarjota avointa toimintaa ja varhaista tukea myös ydinkeskustan ja taajaman ulkopuolella.

Nuorten kohtaamispaikkoina toimivat nuorten ohjaamot (Mikkelin Olkkari, Pientare Pieksämäki, ohjaamo Savonlinna) sekä kuntien nuorisopalvelut, jota kautta tarjotaan nuorille avointa toimintaa ja nuorisotiloja. Pienemmissä kunnissa yksi fyysinen tila voi toimia lasten, nuorten ja perheiden kohtaamispaikkana. Tilat ja toiminta suunnitellaan paikallisen tarpeen mukaan kuitenkin niin, että jokaisesta kunnasta nimetään vähintään yksi avoin kohtaamispaikka osaksi maakunnallista perhekeskustoimintaa.

3. Etelä-Savon perhekeskustoiminnan palveluverkosto

Maakunnallisessa perhekeskustoiminnassa ovat mukana kaikki toimijat: kunta, sosiaali- ja terveystyö, järjestöt, seurakunnat ja yritykset. Palveluverkosto pitää sisällään kaikki lasten, nuorten ja perheiden palvelut ja niistä rakentuu yhtenäinen palvelukokonaisuus. Keskeisiä periaatteita palveluverkoston toiminnassa on lähipalveluperiaate ja perheen huomiointi kokonaisuutena.

3.1. Perhekeskuksen sosiaali- ja terveystyön palvelut ja niiden integrointi

Perhekeskuksen sosiaali- ja terveystyön ensisijainen tavoite on hyvinvoiva lapsi ja perhe. Palveluissa tulee tarjota ennaltaehkäiseviä palveluja. Sosiaali- ja terveystyö toimivat yhteistyössä ja tukevat kuntia heidän terveyden ja hyvinvoinnin edistämisen tehtävässään. Tähän tehtäväalueeseen kuuluu mm. hyvinvoinnin seuranta ja edistäminen, tuen tarpeita vastaavien palveluiden järjestäminen ja lasten haitallisten kasvuolosuhteiden poistaminen tukemalla vanhemmuutta ja lapsen hyvinvointia. Kasvuolojen vahvistamista toteutetaan ehkäisevällä lasten suojelulla, joka on kaikkien lasten, nuorten ja perheiden kanssa toimivien yhteinen tehtävä. Kaikessa palveluiden järjestämisessä ja tuottamisessa tulee noudattaa lapsen oikeuksien toteutumista ja lapsivaikutusten arviointia.

Perhekeskuksen sosiaali- ja terveyspalveluihin kuuluvat universaalit lasten, nuorten ja perheiden palvelut, joissa integroituvat sosiaali- ja terveyspalvelut esim. neuvolassa terveydenhoitaja ja perheohjaus/perhetyö.

Perhekeskustoiminnan universaaleja palveluja ovat

- äitiys-, ehkäisy- ja lastenneuvolapalvelut
- koulu- ja opiskeluterveydenhuollon palvelut
- koulupsykologi ja kuraattoripalvelut (järjestäjänä joko kunta tai maakunnan soti, asia neuvotellaan)

Koulun ja oppilaitoksen opiskeluhuolto sisältää sekä yhteisöllistä että yksilökohtaista opiskeluhuoltoa, jota toteutetaan yhdessä soten ja muiden toimijoiden kanssa integroiden palvelut lapsen, nuoren ja perheiden tarpeita vastaavaksi kokonaisuudeksi.

Perhekeskustoimintaan kuuluvat perustason sosiaali- ja terveyspalvelut

- sosiaalipalveluiden osalta näitä ovat ainakin kotipalvelu, perhetyö, lapsiperheiden sosiaalityö, kasvatus- ja perheneuvonta sekä perheoikeudelliset palvelut.
- terveyspalveluiden osalta perhekeskustoimintaan kuuluvat äitiys- ja lastenneuvolapalvelut, ehkäisyneuvonta, lääkäri- ja psykologipalvelut, fysio-, puhe-, ravitsemus- ja toimintaterapia.

Perhekeskustoimintaan kuuluvat erityistason palvelut

- lasten erikoissairaanhoidon palvelut
- lastensuojelu
- mielenterveys- ja päihdepalvelut lasten, nuorten ja perheiden osalta
- väkivaltatyö

Maakunnallisessa perhekeskustoiminnassa on tavoitteena vahva palveluiden integrointi. Palveluiden integroinnissa on kyse siitä, että perheen tarpeen pohjalta kootaan tuesta ja erilaisista palveluista muodostuva yhdessä sovittu kokonaisuus, joka on kirjattuna yhteiseen suunnitelmaan. Perheen kanssa sovitut palvelut ovat saatavilla sujuvasti ja oikea-aikaisesti. Palvelut ovat hyvin integroidut, kun perheellä on käytettävissä monialainen arviointi, yksi yhteinen suunnitelma ja tarpeidensa mukainen tuki ja palvelut niin perus- kuin erityistasolta.

3.2. Kunnan toiminnan ja palveluiden integroituminen perhekeskustoimintaan

Perhekeskustoimintaan kuuluvat kunnan palvelut ovat hyvinvoinnin ja sivistyksen palvelut ja siinä erityisesti varhaiskasvatus- ja opetuspalvelut. Myös nuoriso-, liikunta- ja kulttuuripalveluilla on keskeinen merkitys hyvinvoinnin vahvistajana. Kunnan teknisillä ja elinvoimaan liittyvillä palveluilla ja päätöksillä vaikutetaan olennaisesti lasten, nuorten ja perheiden arkiympäristöön ja kokonaisvaltaiseen hyvinvointiin. Kuntien palveluiden ja päätöksenteon tulee perustua lapsi ja perheystävälliseen toimintakulttuuriin sekä lapsivaikutusten arviointiin.

Perhekeskustoiminnan perusajatus on, että lapsi, nuori ja perhe asuu kunnassa ja heidän luonnollinen kasvu- ja arkiympäristö tulee ottaa huomioon perhekeskustoiminnassa. Lapsille ja nuorille suunnattu toiminta ja palvelut on hyvä mahdollisimman laajasti integroida osaksi varhaiskasvatuksen ja koulun ja oppilaitosten arkea. Yhteisöllisiä kohtaamispaikkoja kannattaa sijoittaa remontoitavien/uusien päiväkotien ja koulujen yhteyteen. Kunnan tarjoamat kirjasto- ja nuoripalvelut ja niiden tilat voivat myös toimia yhteisöllisenä kohtaamispaikkoina taajamissa. Kunta on keskeisessä roolissa paikallisen toiminnan mahdollistajana ja järjestäjänä niin tilojen kuin yhteistoiminnan osana. Sote-toimijoiden rooli on olla tukena. Sote-palvelun integrointi osaksi arkea mahdollistetaan luomalla integroituja palvelukokonaisuuksia ja yhteistoimintatiloja. Toimivassa yhteisöllisessä kohtaamispaikkatilasta löytyvät asiakaspalvelutiloja yksilökohtaiselle sote-palvelulle, yhteinen avara tila ryhmämuotoiselle palvelulle ja ryhmätoiminnalle sekä ilmainen toimintamahdollisuus järjestöjen vapaaehto- ja avoimelle vertaistuelliselle toiminnalle.

3.3. Järjestöjen, seurakuntien ja yritys yhteistyön integroituminen perhekeskustoimintaan

Järjestöjen rooli perhekeskustoiminnassa on laaja ja heidän kauttaan

- tarjotaan monipuolista vertaistuellista toimintaa ja varhaista tukea
- mahdollistetaan vapaaehtoistoiminnan toteutus ja perheiden arkea tukeva toiminta
- voidaan toimia palveluiden tuottajana osana sote-palveluja

Järjestöjen roolissa on hyvä erottaa kaksi ulottuvuutta

- kansalaislähtöinen ja avustuksiin perustuva hyvinvoinnin ja terveyden edistäjän rooli. Tämän mahdollistaminen edellyttää erityisesti kunnilta avustuksia ja tukitoimia, jotta perhekeskustoiminnassa toteutuisi mahdollisimman vahva ja laaja vapaaehtois- ja voittoa tavoittelematon perheiden hyväksi tehtävä toiminta.
- palvelun tuottajan rooli erityisesti sote-palveluissa

Seurakuntien lapsi- ja nuorisotyö tavoittaa suuren määrän lapsiperheitä omassa toiminnassaan ja ne tarjoavat monipuolista yhteisöllistä toimintaa ja palveluja. seurakunta järjestää mm. perhekerhoja, leirejä ja vertaistuellista toimintaa. Seurakunnan laaja ja monipuolinen toiminta, palvelut ja tilat ovat osa perhekeskustoimintaa ja tarjoavat lapsille, nuorille ja perheille yhden vaihtoehtoisen osallistumiskanavan. Erityisen isona järjestöjen ja seurakunnan rooli avoimen toiminnan ja varhaisen tuen järjestäjänä näyttäytyy kaupunkikeskustojen ulkopuolella ja maaseutualueella.

Yritykset tarjoavat perheille erilaisia palveluja sekä vapailla markkinoilla että sote-palveluiden tuottajana. Yrityksiä tulee toimimaan tulevassa maakunnassa palveluiden tarjoajana valinnanvapauden piirissä olevissa palveluissa. Asiakasetelin voi tulevaisuudessa valita lapsi- ja perhepalveluissa mm. lapsiperheiden kotipalvelussa ja sosiaalinen kuntoutuksessa.

3.4. Perhekeskustoiminnan koordinointi ja johtaminen

Perhekeskustoimintaa tulee koordinoita paikallisesti ja maakunnallisesti. Paikallinen koordinointi järjestetään LAPE-työryhmän tuella. Kunnan LAPE-työryhmiin on nimetty edustajat kunnasta, sotesta, järjestöstä, seurakunnasta sekä lasten, nuorten ja perheiden edustajista. Kunnalla on vastuu paikallisen perhekeskustoiminnan ja sen kohtaamispaikan tilojen järjestämisestä

Avoimen kohtaamispaikkaverkoston ympärille rakentuvaa toimintaa koordinoidaan maakunnallisella perheneuvoverkostolla. Perheneuvoverkoston nimetään yhteyshenkilöt paikallisista verkostoista. Perheneuvoverkosto on järjestelmällistä ja suunnitelmallista yhteistyötä perheiden parhaaksi.

Perheneuvoverkoston keskeisiin tehtäviin kuuluu

- tarjota perheille yksi yhteydenottokanava koko verkostoon (tulemalla kohtaamispaikkaan, puhelimitse, sähköisesti)
- koordinoida ja yhteen sovittaa paikallista avointa toimintaa, vertaistuellisia ryhmätoimintoja ja perheille tarjottavaa varhaista tukea
- rakentaa toimijoiden yhteinen, perhelähtöinen tiedottamiskäytäntö lasten, nuorten ja perheiden palveluista organisaatio- ja palvelukohtaisen tiedottamisen sijaan

Maakunnallista perhekeskustoimintaa koordinoi maakunta ja se on yksi tulevan maakunnan järjestämisen tehtävistä lasten, nuorten ja perheiden palveluissa. Koordinoinnin keskeisenä tehtävänä on sopia yhteistyörakenteet ja -käytännöt, uudistaa ja vahvistaa perhelähtöistä toimintakulttuuria ja ottaa lapset, nuoret ja perheet mukaan perhekeskustoimintaan aktiivisina toimijoina. Maakunnallisen yhteistyön tueksi suunnitellaan maakunnallista perhekeskuskoordinaattoria, joka kokoaa verkostot ja edistää maakunnallisen perhekeskustoiminnan käynnistymistä ja vahvistumista. Kuntien ja heidän edustajien tulee vahvasti osallistua yhteiseen maakunnalliseen työskentelyyn niin toiminnan, kehittämisen kuin johtamisen tasolla ja nimetä sinne edustajansa. Sote-toimijoiden tulee jalkautua mahdollisimman lähelle perheiden arkiympäristöä ja kunnan toimijoita.

Laaja-alainen eri toimijoiden yhdessä sovittu ja siihen sitouduttu perhekeskustoiminta edellyttää yhteen sovittavaa verkostomaista johtamista hallinnollisen linjajohtamisen rinnalle. Tätä tehtävää Etelä-Savossa hoitaa lasten, nuorten ja perheiden monialainen johtoryhmä, joka on perustettu vuonna 2018 ja tällä hetkellä sen toimikausi ja tehtävät on määritelty vuoden 2019 loppuun. Maakunnallisen yhteen sovittavan johtamisen rinnalle on hyvä nimetä kuntakohtaisesti, eri järjestöistä ja seurakunnista lasten, nuorten ja perheiden palveluiden palvelukokonaisuudesta vastaava johtaja ja perhekeskustoiminnan vastuhenkilö.

Taso	Toimijat	Tuki/ palvelut paikka	Johtaminen (vastuujohtaja, yhteen sovittava)	Verkosto/koordinointi
Perheet	Oma osallisuus, vapaaehtoisuus Avoimen toiminnan ja varhaisen tuen kokonaisuus yhdessä (kunta, järjestö, <u>srk</u> , <u>sote</u>)	Perheiden kohtaamispaikka/-t Päiväkoti, koulu, nuorisotila, <u>srk</u> tilat jne.	Kunnan LAPE-työryhmä	Aktiiviset perheet Lähityöntekijät kehitys- ja kasvu ympäristöstä + perheneuvo + lapsiperheverkosto järjestöt
Paikallinen taso	Kunnan ydintoiminnot vk ja koulu. Järjestöt ja <u>srk</u> vahvasti mukana. Sote varhainen tuki täydentää. Lähityöntekijät	Kohtaamispaikka Ohjaamo Sote-keskus	Kunnan LAPE-työryhmä. Kunnassa yksi vastuujohtaja LNP-palveluissa. Vastuu kohtaamispaikasta.	Perheneuvoverkosto (kunta, järjestö/ <u>srk</u> , <u>sote</u>)
Maakunnallinen taso	<u>Sote</u> -palvelun järjestäjä <u>Sote</u> -palvelun tuottajat Yksityiset toimijat Erityisen tuen työntekijät	Perhekeskus <u>Sote</u> -keskus	LNP johtoryhmä LNP palveluiden johtaja <u>sotessa</u> . Vastuu perhekeskustoiminnasta.	Maakunnallinen perhekeskuskoordinaattori?

Perhekeskustoiminnan eri tasojen koordinointi ja johtaminen

4. Maakunnallisen perhekeskustoiminnan seuraavat askeleet ja esitys yhteistyöstä

Nyt hyväksyttävänä on maakunnallisen perhekeskustoiminnan käynnistäminen ja yhteistyöhön sitoutuminen. Eri toimijoiden johdossa ja poliittisessa päätöksenteossa toivotaan käsiteltävän ja päätettävän seuraavista asioista. Toimija(kunta, sote, järjestö, seurakunta, yritys) sitoutuu siihen, että

- on mukana maakunnallisessa perhekeskustoiminnassa ja edistää sen yhdessä sovittuja tavoitteita ja yhteistyörakenteita
- tiedottaa, yhteen sovittaa ja uudistaa lasten, nuorten ja perheiden palveluja omassa toiminnassaan perhekeskustoiminnan valtakunnallisten ja maakunnallisten sovittujen yhteistyökäytäntöjen mukaisesti paikalliset ja toimijakohtaiset erityistarpeet huomioiden
- nimeää oman organisaationsa vastuuhenkilön ja edustajan maakunnalliseen perhekeskustoiminnan yhteistyöhön

Erityisesti päätöksentekoa toivotaan maakunnan sote organisaatioissa, kunnissa, järjestöjen ja seurakuntien organisaatioissa. Maakunnallisessa valmistelussa perhekeskustoiminta on osa lasten, nuorten ja perheiden palvelukokonaisuutta ja kaikkien toimijoiden yhteistyönä valmistellaan maakunnallisen perhekeskuskoordinaattorin palkkaamista vuodelle 2019.

Liitteet:

Perhekeskustoiminnan tehtävät (tiivistelmä valtakunnallisen perhekeskustoiminnan kehittämisen materiaaleista)

Perhekeskustoiminnan keskeisenä tavoitteena on lasten, nuoren ja perheen hyvinvoinnin vahvistaminen ja sujuvan arjen mahdollistaminen. Toiminnan keskeisenä tavoitteena on siirtää painopistettä varhaiseen tukeen. Toimintaa ja palveluja ohjataan perheiden tarpeita vastaaviksi ja niissä korostetaan aitoa kohtaamista ja osallisuutta. Hyvän perhekeskustoiminnan mittareina toimivat myös sujuvat ja perheille avoimesti tiedotetut käytännöt sekä toimiva monitoimijainen yhteistyö.

Perhekeskustoiminnan keskeisiä tehtäviä on

Lasten, nuorten ja perheiden hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen, jota toteutetaan

- edistämällä, seuraamalla ja tukemalla lapsen, nuoren ja perheen kasvua ja hyvinvointia sisältäen lapsen kehityksen seurannan tukemalla arjen sujuvuutta, vanhemmuutta, lähiverkostoja
- seuraamalla tutkimustietoon perustuvaa lasten hyvinvoinnin kehitystä ja laatimalla yhteisiä strategisia suunnitelmia kuten hyvinvointikertomus ja lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma
- huolehtimalla lakisääteisistä universaaleista palveluista kuten neuvola, koulu- ja opiskeluhoolto

Tarjota varhaista tukea, hoitoa ja kuntoutusta, joka toteutetaan

- parantamalla palveluiden saatavuutta
- määrittelemällä ja kuvaamalla varhaisen tuen muodot
- tarjoamalla tukea mahdollisimman hyvin integroituna lasten ja nuorten luonnolliseen kasvuympäristöön kuten varhaiskasvatus, koulu, oppilaitokset
- lisäämällä perheiden tarpeista lähtevää ja oikea-aikaista tuen ja palveluiden tarjoamista

Tarjota yhteisöllisiä kohtaamispaikkoja, mahdollistaa vertaistuen ja osallisuuden toteutuminen, joka toteutetaan

- kuntien mahdollistamalla vahvalla paikallisella monitoimijaisella yhteistyöllä ja kohtaamispaikkatilan järjestämisellä
- tunnistamalla järjestöt, seurakunnat ja kuntien sivistystoimen palvelut keskeiseksi toimijoiksi
- mahdollistamalla kansalaislähtöinen järjestötyö ja vapaaehtoistoimijuus
- luomalla lapsi- ja perhelähtöinen toimintakulttuuri

Tarjota perheille varhaista tukea, joka toteutetaan

- tukena vanhemmuuteen ja parisuhteeseen
- apuna erotilanteissa ja yhteistyövanhemmuuden tukemisena
- ennaltaehkäisemällä ja auttamalla lähisuhdeväkivaltilanteissa
- huomioimalla perheiden moninaisuus ja -kulttuurisuus sekä erityislasten ja perheiden tarpeet